

KITARTÁS

A „KITARTÁS“ KÖLCSÖNÖSEN SEGÉLYEZŐ ORSZÁGOS EGYESÜLET HIVATALOS LAPJA

→ MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN. ←

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII. Baross-tér 17.
II. emelet 19.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
TURTSÁNYI VILMOS.

A »Kitartás« egyesület alapszabályait
a nmélt. m. kir. belügyminiszterium
49.452 902. szám alatt hagyta jóvá.

Megujhódás.

Itt a tavasz. A természet napfényben fürdik s a napfényes világot mosolyogva takarja be az égbolt kékje. A föld kérge felengedett, a tenyészet megindult. A dermedést pezsgő élet váltja fel, a természet erőinek és az embernek munkálkodása versenyez egymással.

Az ébredő természettel együtt ébred az ember. Egynehány napja ünnepeltük a szabadság ünnepét s im most itt van előttünk a feltámadás nagy ünnepe, a husvét az ő szent tanulságaival.

Im egyfelől a természetnek, az anyagnak megujhódása, másfelől az embernek, az ember lelkének ujjá születése

Mindezeket szépen elgondoljuk, csendes elmélkedés közben, bent lelkünk mélyén, s lelkünk elégedett nyugalomban ringatózik. Ha azonban elmélyedésünkől kissé feleszmélünk s körülhordjuk tekintetünket a valóságos állapotokon, hovatovább eltűnik lelkünk nyugalma. Aggodalom lép helyébe.

Vajjon itt-e a tavasz, itt-e a lelkek igaz megujhódása, hajt-e ujat a társadalom vetése, vagy csak a régi száraz torzsok lepik el a mezőt?

Nehéz erre a felelet.

Amerre csak nézünk, mindenütt forrongás mutatkozik. Igaz, hogy ez a forrongás azt mutatja, hogy van élet, kering a vér a társadalom ereiben, de bizvást rámondhatjuk, hogy ez a forrongás lázas tünet, a betegség jele. Nagy betegekkel szokott megéssni, hogy épen a betegség utolsó napjaiban, a halál előestéjén különösen jól érzik magukat, étvágyuk, erejük nőttön nő, kedvük felvidul, vérük felpezsdül. Az aggódó hozzátartozók azt hiszik, hogy itt a gyógyulás, de az orvos megállapítja, hogy ez a halálraváló szervezet-

nek végső erő-kifejtése, amely után beáll a teljes visszaesés, a megsemmisülés.

A mai viszonyok emlékeztetnek a betegember állapotára. Számos beteges tünet mutatkozik, amelyek összeségükben egy valóságos kóros állapotot jeleznek. A betegség megvan, keresni kell az orvosságát. Az egyes ember betegségében a gyógyítás igen kevés eszközzel rendelkezik. Ha az emberi testnek egyik vagy másik szerve megromlik, meglehet, hogy az orvosság megakadályozza a pusztulást, de lehet, hogy nem, s új szervet semmiféle orvosság, semmiféle orvosi tudomány nem teremthet. Ha a társadalom egyik vagy másik szerve elfejlődik, beteges állapotba jut, vagy meg- orvosoljuk amíg lehet, vagy ha nem lehet, alkotunk helyébe másik szervet. Ha a társadalom bizonyos berendezése nem felel meg az emberiség feladatainak, helyettesíthető az más berendezéssel. Ezek a szervek, ezek a berendezések koronként és nemzetenként más-félék. Kell azonban, hogy a főcéljuk, a vezéreszméjük egy legyen.

Ez a vezéreszme, ez a főcél nem lehet más, mint a legnagyobb emberi boldogság. Eszköze a szabadság s az élet szabadsága. Kissé mást gondolunk mi szabadságnak, mint amiről a költők dalolni szoktak. Nem gondolunk ehhez a szabadsághoz hozzá okvetlen ágyudörgést és kardcsattogást, szebb zene neki a pörölyök csattogása, szivesebben lakik a kalászos rónán, mint a csatamezőn. Értjük ezen a szabadságon a lelki és az anyagi szabadságot. Szabadon törekedhessék mindenki boldogságáért, elsősorban a magáéért és közvetve mindenkiéért. A lélek szabadságát elérjük, ha mindenkit részesítünk a műveltség áldásaiban, az anyagi szabadságot a munka szabadságával és a gazdasági bilincsek letörésével.

Ma szoktak beszélni a lelkek szabadsá-

gáról, de ez ma is bizony még nem valóság, hanem inkább csak olyan jámbor önhitegetés. Amit szeretünk, azt szívesen elhisszük. Messze vagyunk még attól. Sokat kell még tanítani, felvilágosítani, nagy torlaszokat kell még elhárítani, hogy a műveltség napja mindenhoza besüssön s gyümölcsöthozó rügyeket fakaszson. Bölcs mérséklettel kell azonban a munkát végezni, mert itt régóta szunnyadó erőket keltünk fel, s ha ezeket kifejtésükben nem vezeti mérsékelt belátás, sok erő pazarlódik el hiába. Szeretettel kell a felvilágosítás munkáját végezni, mert ha gyűlölettel dolgozunk, felzavarjuk a lélek nyugalmát s az így megzavart egyensúly talán sohasem lesz helyreállítható. Alaposan kell a munkát végezni, mert a mag kemény talajra hull, s ha a talajt jól meg nem munkáljuk, nem fogamzik meg a behullott mag.

Ebben a felszabeditásban az értelemnek jusson a főszerep. Az érzelmi mozzanatokot hagyjuk ki. Igazi sikereket a műveltség terjesztése csak akkor érhet el, ha az értelemnek, az önálló határozott ítélőképességnek kifejlesztésére mutathat rá. Az olyan ember, aki tulságos teret enged lelkében az érzelmeknek, nem fogja megállni helyét az élet vihariban.

A lelkeknek ezt a felszabeditását végezze az ifjúkoruaknál az állam. Módja az ingyenes kötelező oktatás. A felnőttek végezzék ezt a nemes munkát az önművelődésnek ma már hova-tovább terjedő eszközeivel. Akinek módjában volt a műveltségre szert tenni, oktassa azt, akinek ez a szerencse nem jutott. Idézzé kiki emlékébe, hogy minden jónak és nemesnek egyik legnagyobb akadálya a műveletlenség, a lelki sötétség.

Ha a lelkek megizmosulva a műveltség éltető levegőjétől, felemelkednek a tiszta látás magaslatára, akkor a lelkeknek ezt a felszabadulását követni fogja az anyagi felszabadulás, a gazdasági bilincsek lehullása.

Nem mondjuk ezzel azt, hogy addig hiábavaló minden törekvés, amely a gazdasági felszabadulásra czéloz. Nem mondhatjuk ezt azért sem, mert hisz jobb létre törekszik minden ember, akár művelt, akár műveletlen, akár tudatosan, akár ösztönszerűleg; de igenis, mondhatjuk azt, hogy azok a gazdasági felszabadulásra való törekvések csak akkor fognak teljes sikerrel járni, ha előbb a műveltség hatalmával fel fogjuk szabadítani a lelkeket.

A műveltség fogja megadni a belátást, hogy a joggal kötelességek is járnak, s hogy a szabadságnak önmagában rejlő és önmagát

mérséklő korlátai vannak. Az, ki ezt belátja, okosabban tud élni a szabadsággal és nagyobb sikereket ér el vele, mint az, ki a szabadsággal belátás nélkül egyoldalulag él.

Tanuljunk és tanítsunk, mert csak így tudunk eredményeket elérni és elért eredményeket megtartani.

EGYESÜLETI ÜGYEK.

Az egyesület tagjait megillető kedvezmények:

Az alapszabályokban meghatározott feltételek mellett az egyesületi tagok a következő kedvezményekben részesülnek:

1. Minden tag halálesetre a Dordrecht életbiztosító társaságnál van biztosítva azon összegre, mely őt az alapszabályok értelmében megillette. Ha a tag bármely okból baleset ellen már nem biztosítható, a baleset folytán beállott halál esetére is megkapja a kötvényben biztosított összeget.

2. Minden tag 60 éves koráig a „Providentia“ általános biztosító társaságnál baleset ellen van biztosítva, még pedig:

a) baleset folytán bekövetkező halál esetén 2000 korona erejéig,

b) baleset folytán beállott teljes vagy részleges munkaképtelenség esetén a tag 2000 korona arányában meghatározott százalék szerinti összeg erejéig.

Minden baleset, annak megtörténte után legkésőbb 24 óra alatt, az egyesületnek okvetlenül bejelentendő.

3. A tag törvényes nevének elhalálása esetén az alapszabályszerű segélyben részesül.

4. A tag 15 évi tagsága idejének letelte után, ha 50-ik életévét betöltötte, életbiztosítási kötvényére 1000 koronáig terjedhető kölcsönt kap a „Kitartás Takaré- és Hitelszövetkezet“ től.

5. Minden tag a belépéstől kezdve úgy peres mint perenkívüli ügyekben az egyesület ügyészége által díjtalanul képviseltetik.

6. Az egyesület havi közlönye minden tagnak már a belépéstől kezdve díjtalanul megküldetik.

Segélyezések kimutatása.

Halálozási segélyek:

Lapunk 3. sz. kimutatott segélyösszeg K 140,525.—

Ujabb segélyek:

4684.	Cservenyán István Rákospalota, a tag halála után (árvaszékhez) ...	1000 K.
1165.	Hüttner Károly Budapest, a tag neje halála után ...	300 »
3753.	Voján János Gyulafalva, a tag neje halála után ...	75 »

Balesetsegélyek:

Lapunk 3. sz. kimutatott segélyösszeg K 39,777.93

Ujabb segélyek:

2204. Lehel Vincze Rákospalota 150 K

Tagjainkhoz. *Felkérjük tagjainkat, hogy a biztosítási díjakat legkésőbb minden hó 10-ig annál is inkább fizessék be, mert a fizetések elmulasztásából eredő hátrányokért a vezetőség semmiféle felelősséget nem vállal. Az alapszabályok értelmében ugyanis mindazon tagok, akik 30 napig a befizetéseket elmulasztják (alapsz. 12. §.), a tagok sorából törölendők és ezáltal minden igényüket a biztosítási összegre elvesztik.*

Erre való hivatkozással tehát ismételten figyelmeztetjük tagjainkat, hogy a fizetéseiket saját érdekükben a legpontosabban teljesítsék.

Az igazgatóság.

Az új San-Francisco.

Az óriási katasztrófa után a szerencsétlenül járt város lakói némi büszkeséggel üzenték az Európai segítő bizottságnak, hogy külföldről nem fogadnak el segílyt és hogy San-Francisco szebb lesz mint valaha. Ugy látszik ez a boldog bizakodás nem vált valóra, mert, mint az amerikai ujságokban olvassuk, a város ujjá építése még sok nehézségbe és küzdelembe kerül.

Mindezideig még csak arról is hiányoztak biztos adataink, hogy miképpen használják föl azt a rengeteg összeget, amely a város fölsegítésére az amerikai nagylelkűség folytán összegyűlt. A huszonöt millió kétharmadát elköltötték és a város még mindig romokban hever. A lakosság nagyrésze, csaknem tizezer ember, még mindig sátrakban lakik és a keresetnélküliek száma ijesztően nagy. A pénz nagy részét csaknem erre a célra fordították eddig, mert hiszen a puszta életnél egyebet alig menthettek az emberek és kenyér kell. Most kezdték a faházakat építeni, egyelőre hatezer darabot a város különböző pontjain, mert azt akarják, hogy ne csak az egyes részeken legyen kiépítve, hanem mindenütt valami, ami barátságosabb külsőt adna az egész építkezésnek, mint ha egy helyre tömörülnek az új épületek és a város másik része romhalmaz maradna. Egyébről sajnos, még nem szólhatunk. A városi hatóság még nem tett semmit és a világítás és vízvezeték rémséges állapotban van. Az utakon és tereken még ott éktelenkedik az irtózatossá váló pusztulás eleven nyoma és toll le

nem írhatja azt a káoszt, ami ott látható. Természetesen meg van ennek a maga végzetes hibája is, mert nem egy helyen kezdik az építkezést ugyszólván a romokon és rakják hegyébe az épület második emeletét. Hiba, amely újra meg fog boszulódni. Pedig nem az anyagi kérdésen mulik, mert a pénz még ott van a bankokban és kölcsönt sem kellett eddig a városnak fölvennie. De nincsen rendszeresen szervezve az egész vállalkozás és a városi tanács tehetetlen az összes kérdések elintézésében.

A biztosítási kötvényeket nem mind fizették ki egyeseknek és a külföldre kell menniök, hogy pörös uton intézzék el a függő ügyeket a biztosító társaságokkal. Ezért az egyeseknek nincsen vagyonuk és hiányzik a vállalkozó kedv és kitartás. A kínai negyed, ez a szegényfoltja a városnak, újra fölépül ugyanazon a helyen, ahol állott, noha törvényileg akarták az építését megtiltani, de a városi tanácsnak nincsen tekintélye és minden marad a régi rendben, illetve piszokban. Az Avenue San-Francisco legszebb és legszélesebb utja, a kereskedelmi forgalom góczpontja, ahol a tűzvész mintegy megállott, csak árnyéka a hajdani nagyságnak. Volt ott olyan üzlet, ahol havonta ezer dollárt fizettek egy kétablakos utcára nyíló helyiségért, de hát nincsen üzlet, nincsen élet, vége az óriás méretű kereskedésnek. Nem is lehet ez soha többé az, ami egykoron volt. A katasztrófa áldozatainak száma már meg van állapítva. Kétezerhatszáz ember pusztult el és a tüzkár meghaladja az ötszáz milliót. De az idegen szemlélőre mindez sokkal rémesebb benyomást gyakorol, mint a bennszülöttekre, akik mesés optimizmussal remélik, hogy minden rendbe jön még. Ami a legnagyobb baj még mindezen fölül, az a teljesen lábra kapott és napirenden levő rablás és pusztítás. Olyan világ van most, mint az aranyásás legborzasztóbb napjaiban. Napirenden van a lopás, az enyém-tied fogalma teljesen megszűnt és olyan szigorú rendszabályokhoz fordulnak, hogy európai fogalmak szerint csak a lincselés volna hozzá hasonlítható. A szomorú csak az, hogy ebben a törvénykezésben nemcsak a rablók és tolvajok fognak elpusztulni, hanem az ugynevezett városi hivatalnokok és alkalmazottak is, akik rosszabbak, mint a tolvajok, mert lelkiismeretlenek és nem törődnek vele, ha rablógarázdálkodásuk árát újra ezer emberélet fizeti meg.

SZÉPIRODALMI RÉSZ.

Végzet.

A Bakony szélén óvatosan ügetett tova egy 60–80 főnyi lovascapat. Lipót császár katonái voltak. Egyikük előttük haladt gyalogosan, a lovát kantárszáron vezetve. De ez nem volt a vezérük, csak közlegény, vén sebhedt pofájú lovaskatona, tapasztalt portyázó, a kire rábizta magát az egész csapat. A tisztjük, a többivel jött. Fialat ficsur, nyalkán kiöltözve, parókásan, de a paróka alól kikandikált egy sebhelye, az első vérkeresztség. Ez kissé marczonává tette arcját.

A csapat valami közeli faluba tartott. A feladat volt: executió. Adót kellett behajtani a rebellis magyarokon, mert üres volt a felséges császár kaszszája, már pedig azok az átkozott franczok váltig nem hagynak neki békét. A hadakozás pedig teméntelen pénzbe kerül.

Az ut egyre kellemetlenebbé vált. Mind beljebb jutottak az erdőbe. A faluból még semmi sem látzott. A tiszt megállította az egész csapatot.

— Meddig czipelsz még bennünket! — rivallt a vezetőre.

— Vigyázva kell haladnunk uram, mert teli az erdő farkassal.

Az idősebb katonák mosolyogva is, aggódva is néztek össze; de a tiszt értelmetlenül nézett az öregre. Magyarázatot kért.

— Miféle farkasokat emlegetsz te? Nem bán-tanak azok ennyi embert.

A vén katona felelni akart, de az urfi türelmetlenségében megsarkantyuzta lovát s az egész csapat újra megindult. Indultában szólt vissza az öreg:

— A kurucz farkasokat emlegetem tiszt uram, s minden szentekre és a tőlük kapott sebekre mondom, most nem szeretnék velük találkozni. Különben amott a tisztáson elérjük a falut.

A falu tényleg már a közelben volt. A széles utcán egész bátorsággal haladt be a csapat. Körülbelül sejtették, hogy a fegyverbíró falu népe másfelé van most. Azok valahol az erdő mélyén bujdosnak, vagy ontják a vérüket a magyar szabadságért. Mind nemes emberek és fanatikus hivei az ősi szabadságnak.

Bent a faluban a tiszt előbbre vágatott a vezető mellé. A vén katona itt egészen átvette a rendelkezést. Elégedett mosolyra torzult az arcza, mikor látta a szép fehérre meszelt házakat, a meg-rakott szérüket. No itt jut még nekünk is és marad a császárnak is. Csak az nyugtalanította, hogy a falu egész kihalt, üres, egy lélekkel sem találkoztak az utcán, a falu legszebb háza előtt megálltak a katonák. A tiszt és a vezető leszálltak s azon hiszemben, hogy a bíró házára találtak, megverték a kardjukkal a kaput. Az nagy zörgetésre meg is nyílt s valami fehérceledtől meg is tudták, hogy jó helyen járnak.

A pitvarba kerülve egy serkedező bajuszu legény állott elébük. Ellenséges szemmel nézte végig a hivatlan vendégeket, majd elfordult és megindult.

— Hejh öcsém! — szólt rá a vén katona. — Bíró uramat keressük.

Elég jól beszélt magyarul, ami láthatólag meglepte a legényt. Ujból végignézte őket, majd közömbösen felelte:

— Hát keresd gaz német, az apád lelkét!

— Tyü! Szakkerment, hogy mersz te minket, a felséges imperátor katonáit szidalmazni, menten kétfelé csapom a fejed! — dühöngött kardjához kapva a vén rabló.

— Azt tudtam, felelte a legény daczosan, hogy nem ért kend magyarul.

A német látta, hogy itt szóval nem győzik, a tisztje boszankodva hallgatta a tereferét, az idő is drága volt, megindultak hát befelé a házba, hogy a bíróval beszélhessenek.

— Hát hiába mennek kentek beljebb, mert apámuram nincs odabenn, szólalt most meg a legény. Mondják meg kentek mit akarnak tőlünk, majd én összehívom a falut.

— A felséges császárnak adóra van szüksége, hozza el mindenki ami pénze van adóba. Ha nincs pénz más is jó, arany-ezüst marha, a császár majd rávereti a képét. Magunknak meg elemózsiára, lovainknak takarmányra van szükségünk, arról is gondoskodjatok. Ide az udvarra hordjatok össze mindent gyorsan, mert különben magunk megyünk érte s akkor megbánjátok. Hallottad-e te hetyke legény, hát legyél te a bíró apád helyett, de vigyázz, hogy meg ne keserüld ezt a bíróságot.

A vén katona epéjét felforraltta, hogy a legény csak úgy félvállról veszi az egészét.

— Most pedig — tette hozzá — teritess itt az udvaron, hogy a tiszt ur ehessék valamit. A katonáknak pedig majd kerül egy pár sonka, meg czipó.

A legény kilépett az utcára, hogy kénytelen-kelletlen megtegye a parancsokat. Ott már aki ép-kézláb ember-asszony volt a faluban, mind összegyülekezett, de csak illő távolságból nézegették a a németeket.

— Adta császármadarai, — tüzelt egy félkezű öreg, — még ezelőtt nem sokkal nem egynek lyukasztottam át a sisakját. Hm! De most hiába rugódozunk, mégis elviszik a kis vagyunkánkat. Ha legalább a közelbe volnának a mieink, hogy utolérhetnék őket, még mielőtt biztos helyre kerülnek.

Hiába volt minden beszéd, a parancsokat teljesíteni kellett, nehogy rosszabb jójjön még ráadásul. A tiszt helyetfoglalt az udvar közepére állított kecskelábu asztalnál s falatozva és iddogálva nézte, mint hozzák egymásra a tulipántos ládák kincseit, kősöntyüket, nyakláncokat, boglárokat, kupákat. A vén portyázó elégedetten latolgatta kezeiben az egyes darabokat, s gondosan csuszta egy nagy iszákba, a mely sehogysem akart megtelni. A ház előtt már ott állottak a szénával, buzás zsákokkal megrakott szekerek, de a német nem akart még betelni. A tiszt is mindjobban belehevült.

— Még, még! dohogta részeg fővel.

A bíró fia úgy tett, mintha nem hallotta volna, de a tiszt most már erősebben kezdett követelőzni. A császárnak talán már elég lett volna, de hát a császár szolgáinak is kell élniök. A rebellis magyar pedig örüljön, hogy a csá-

szárnak adózhatik. Felébredt benne a kapzsiság öröge, az italtól elnehezült fejét a bíró fia felé fordította s rászólt újból:

— Még, még! — s mutatta, ha nem kap még aranyat-ezüstöt, felgyújtják a falut.

A legénynek mentőgondolata támadt. Édesapjának két gyönyörű pisztolya feküdt a belső szobában, egy török főtisztól zsákmányolta az apja, gondolta azzal talán lekenyerezi a német vadállatot és megmenti a falut. Bement a pisztolyokért, letette az asztalra őket. Gyönyörű drágakővel kirakott, ezüsttel kivert fegyverek voltak, kedvvel nézegette őket a tiszt. Egyszerre vérbeborult a szeme, felkapta az egyik tegyvert, rászegezte az ifjura s hörögve támadt rá:

— Te rebellis kutya, nem tudod, hogy a császár őfelsége eltiltotta nektek, hogy fegyvert tartatok házatokban. Gazok, kutyák, hűtelenek vagytok felséges uratokhoz a császárhoz, lakolni fogtok ezért. Menjetez legények, gyujtsátok fel a falut, hogy elrettentsétek ezt a rebellis népet. Csóvákat ide!

Az elszörnyedés moraja zugott végig az udvaron álldogáló népen. De a katonák hamar kiszorították a népet az utcára s az udvaron csak ők maradtak a bíró fiával. A legény szeméből néma tűz sugárzott ki, benne volt fájának egész keserősége, összeolvadva a tehetetlenség lesújtó tudatával. A tiszt ur gunyosan méregette végig, majd nekibátorodva a nem várt megadáson, tovább feszítette a hurt.

— Hát ifju bíró uram, példaadásul a te házadon kezdjük. Apád máskor ne a rebelligekkel törjön a császár ellen, hanem maradjon otthon a háza táján. Mert lám, milyen baj érheti a falut, ha nincs itthon a bírása,

A tiszt ur szónoklatát katonái részéről éktelen röhej kísérte. Nagyon kedvesen hangzott nekik a parancs, tizen is indultak a teljesítésére. De a házból női sikoly hangzott ki. Az ifjunak szívébe metszett ez a sikoly s egyszerre felvillanyozta eltompult lelkét. A belső szobában volt elzárkózva a huga, gyönyörű fakadó rózsabimbó. Istenkísértés lett volna neki a németek előtt mutatkozni. Ő maga zárta rá az ajtót. Az ő kedves hugát most elveszejtik e gaz kutyák. Rágyújtják a házat. Elsötétült előtte a világ, felkapta az asztalon heverő pisztolyt, s a másik pillanatban a vén martalóc és parancsolója lefordult az asztal alá.

A németek az ifjura rohantak, dulakodás támadt. A többiek felemelték a tisztet. A golyó csak az arcát surolta.

Az ifjut elébe cipelték s a vad martalócok kéjes örömmel várták, mily kegyetlen kivégzésben fognak gyönyörködni. A tiszt körülnézett, az asztal alatt hevert a vén vezető, egy csepp élet sem volt benne. Az ő arcáról is még csorgott a vér, a seb kegyetlenül égette. De a bortól egyszerre kijáznodott.

— Legkedvesebb emberemet megölted, — fordult az ifjuhoz — ezért sulyosan lakolni fogsz. Most kötözzétek lóra, magunkkal visszük. A házat pedig gyujtsátok meg.

Az ifjut ökölesapásokkal taszigálták kifelé az utcára; a falu már több helyen égett, a megriadt népet a katonák mészárolni kezdték, a nép pedig kaszával, ócska fegyverekkel védekezett, hogy legalább életét menthesse meg.

A bíró fiát lóra kötözték, s a martalóc csapat megindult. A levegő már tele volt tüzes pernyével, itt-ott menteni próbált a nép amit lehetett. A csapat kiügetett a faluból, az ifju pedig néma kétségbeeséssel hallgatta a katonák durva élceit. Szíve elszorult a gondolatra, hogy huga bennégett a házban. Lassankint aztán eltompult szívében minden érzés, csak a bosszu hideg és mégis égető gondolata foglalta el egész lelkét.

*

A német katonák megérkeztek táborukba. A gazdag zsákmány öröme nagy ivás kezdődött. A tisztek kíváncsian tudakoztak fiatal társuktól, miféle foglyot hozott magával. Megértve az esetet, a bortól felhevülve ugráltak fel.

— Fel kell akasztani a kutyát! Kerékbe kell törni.

A fiatalok szavát elnyomta egy idősebb kapitány borizü hangja.

— Tapasztalatból mondom fiuk, ez mind kevés egy ilyen rebellis kutyának. Hagyjatok engem intézkedni. A vitéz legénykét egy fához kötjük, a száját felpeczkeljük, megtömjük szurkos kócczal, azután meggyújtjuk. Meglátjátok, pokoli élvezet lesz nézni, milyen torzpofákat fog vágni ez a ficzko. Azután nektek is meg kell tanulni, hogy kell elbánni ezekkel a gazokkal, akik a mi kegyelmes urunknak esküdt ellenségei.

— Éljen a császár! — rivalta a sok ittas torok. Az arcukon kéjes gyönyörűség vonaglott végig.

A kapitány katonákat intett magához, hogy megtegyék az előkészületeket.

— Hm! indítványozta még egy fiatal hadnagy, a szemeit meg ki kell tolni, hogy ne lássa szegény a saját fájdalmait.

Hangos röhej volt az ötlet jutalma. Egyszerre szétnyílt a sátor s két katona kivont kardja közt ott állt a bíró fia az elázott kompánia előtt. A sátor borgózós nehéz levegője egyszerre rászállott az emberek mellére, néma csönd állt be. Az ifju végighordta tekintetét a tiszteken, szeme összetűzött a fiatal tisztével. Ez a dühtől elfehéredve ugrott fel.

— Tudd meg rebellis kutya, hogy ütött végórád! Meg fogsz halni, válogatott kínzásokkal küldünk a másvilágra. Vigyétek ki, végezzetek vele itt a sátor előtt. Nyissátok szét a sátortakarót, hadd lássam a kutyát, mint sül szép pirosra. Atkozottul ég ez a seb, nem bírom soká, fogjatok hozzá.

Az ifju még daczosabban, még büszkébben nézte végig a dühben tomboló németet, arcán már most nyugodtság tükrözött. Elkészült magával.

A kapitány izgatottan rendelkezett.

— Engedjétek meg egy kicsit a kötelekeket, hadd gyűjtsön egy kis erőt, hogy tovább bírja. Nem ér semmit a komédia, ha hamarosan vége szakad. Rakjatok tüzet, elő mindennel a mi kell.

Nem folytathatta tovább, mert ebben a pillanatban éles trombitahang nyilallott a táboron keresztül. Riadót fújtak. Az előrsök felől fegyverropogás, lódobogás hallatszott, a tompa lármából kiki csendült egy-egy élesebb hang: a német vértéken kopogtató csapások hangja. A sátor egyszerre kiürült s nem maradt más benne, mint a fiatal tiszt, a fogoly és a két katona.

— Vigyázzatok rá amíg visszakerülünk, majd azután végzünk vele, — szólt a tiszt és megindult

a többiek után, pár lépést tett a sátor nyílása felé, közel került egészen a fogolyhoz, akinek tekintete most már kihívóan hetykére változott. Érezte, hogy itt a szabadulás. Alighanem ez járt a tiszt fejében is, mert alig hogy elhaladt a fogoly mellett visszafordult, s kardjával iszonyu csapást mért a fogoly fejére. A csapás azonban nem érte teljes erővel, mert a tiszt ereje már fogytán volt. Az ifju összeroskadt, s a tiszt rohant kifelé. Ott azonban a lábai megtántorodtak, a sebláz és az izgalom kimerítette erejét, pár lépésnyire a sáortól ájultan rogyott a földre.

— Ezt egészen okosan tette, — szólalt meg az egyik katona, miközben félre rugta az élettelen testet és megindultak kifelé a többiekhez. Ki tudja, vissza kerülünk-e ide s nagy hiba lett volna, a rebellist életben meghagyni.

A sátor előtt heverő tisztben majdnem elbotlottak. Nem tudták mitévők legyenek vele. Nem igen volt idejük sokat gondolkozni. Az egyik a vállára kapta s nemsokára kifelé nyargaltak vele az erdőből. A harcza elegendeni nem volt kedvük, mert már köröskörül hangzott az erdő a kuruczok kiáltásaitól s a bokrok tele voltak káromkodó vagy jajgató sebesültekkel.

*

Lobogó tábornok mellett ébredt fel Bárándy Ferke, a bíró fia. A feje alatt egy nyereg, felette a csillagos ég, körülötte marczona alakok. A feje iszonyuan zugott, időbe került mig magához tért. Gondolkozni kezdett, hogy mi is történt vele. Néhány borostás szakállu arc hajolt föléje, érdeklődve kérdezték:

— No öcsém, hogy vagy? Átkozott vágást kaptál a fejedre, azt hittük mikor felszedtünk, sohse lábalsz ki belőle.

— Ki népei vagytok? — szól az ifju, bágyadtan felvetve pilláit.

— A senkié, az erdőé, édes fiam, — szól keserűséggel az egyik kurucz.

Ez volt a csapatnak az elöljárója, az ővébe buzogányos bot volt dugva, afféle parancsnoki pálcza.

— A magyar szabadságé, — tette hozzá hirtelen lelkesedéssel. Ha undéunk volna, meg zászlónk, hát Thököly nagy urunk katonái volnánk. Éltesse őt sokáig az Uristen, hogy megépíthesse szegény romladozott hazánkat.

— Ámen! — szól rá valaki a tűz körül s az egész kört áhitatos csendbe meritette ez a szó. A fejek lehanyatlottak, egyik-másiknak szakállába egypár köny perdült.

Ferke körülnézett, meglepődve látta, hogy alig van köztük magafajta fiatalabb ember, mindnyájan egyforma rongyosok, bozontosok, de szemükből lobogó tűz csillog ki.

A vezér újra elkezdte:

— Látod fiam, így élünk mi az Isten kenyerén. Szegény legénynek nincs mása, csak a kardja; a dolmányunk rongyos, nincs aki foltozza, a lovunk is igen ösztövé, mert sokszor zsupszalmával sem lakik jól. Élünk, ahogy élhetünk. Csak akkor éledünk valamit, ha a németet megütjük, akkor a reménység hizlalja a szívünket, hogy a mi napunk is még felderül. Az erdőn lakunk, hol üzünk, hol futunk, egyikünk itt marad el, másikunk amott. De kerül mindig helyette másik. A Bakony csalogatja magába

az embert. Akinek házát a német felgyújtotta, házánépét kardélre hányta, az megtalál minket; fokos is kerül a kezébe, ló is alája. Ha a német a sarkunkban, behúzódunk az erdőbe, a Bakony rejteket ad. El is takar, meg is véd.

Az ifju lázasan közbevágot:

— Mikor indultok, én is veletek tartok. Ugyis földönfutóvá tett engem a német.

A kuruczok önkénytelenül is elmosolyodtak, amint az ifjura tekintettek.

— Nem, fiam, szól az előjáró. Neked még jó időre van szükséged, a mig a sebed beheged. A közelben egy barlangban lakik egy öreg remete, az ért a füvekhez, az majd ad irt a te sebedre is. Mi meg ugyis pihenünk egy ideig. Magunknak is, lovainknak is elkél. Most különben sem tanácsos odakinn szállinkoznunk, mert a német, hogy így felvertük őket, most mind körül csiripeli az erdőt. Hanem ha a sebed behegedt, szivesen magunkkal viszünk egy-egy portyázásra. Nálunk megtanulhatsz verekedni magyar módra, mindig többet ésszel, mint erővel.

— A német most is igen elhívé magát, — szól bele az egyik kurucz — s lám, hogy torkára forrasztottuk. Pedig ugyan többen voltak nálunk.

— Hát hiszen, ha mi volnánk többen, — vetette közbe egy másik — nem is volna nagysor rajtuk kifogni. Hanem a német annyi, mint a tenger fővénye, mi meg maroknyi alig vagyunk. Egész a nagy tengerig mind német, én tudom, mert táboroztunk a Rajna vizénél, még azon túl is. Mind német volt az ott. Most meg már a felséges császár ide is hozza őket. A mi ősi jussunkat azoknak kezdik osztogatni. Nem jó világ ez így, kár nekünk most is így üldögelni. Amig csak mozogni tudok, addig csak azt mondom, rajta a németre. Másképp ez országban nem lesz békeségünk.

A beszélő feltüzeltelte a csapatot, mind az előjáróra függesztették tekintetüket.

— Hát, ha valaki tud valami jó postát, jó utat, halljuk!

Az előbbi vitéz újra megszólalt s mihamar gyors beszédbe, tanácskozásba merült az egész csapat. Ujabb tervet kovácsoltak, hogy mikép hanyjanak lest a németnek, mikép étessek kardjukat német hussal, a németével, aki nem enged békeséget a szegény magyar hazának.

A tanácskozásban észre sem vették, hogy a sebesült ifju szépen újra elszenderedett. Zöldágra fektetve bevitték az erdő belsejébe az agg remetéhez. Szerető szavakkal a gondjaira bízták, azután ők maguk 3—4-enként eloszlottak ki erre, ki arra. Az utakat vigyázni, az erdőt járni, lesni a jó szerencsét, az öröm napját, amikor az Isten megint kezükbe adja a németet.

*

Ferkét a gondos ápolás mihamar talpraállította. Lassankint már kijárogatott az erdőbe is. Egyizben elmélázva állt meg egy kis patak fölött, elandalodva hallgatta a madarak énekét s tekintete egyszerre a víz kristály tükrére esett. Meglepetve látta ott a maga képét, állat borostás szakáll verte fel, haja a vállát verte, ruhája is, most látta csak igazán, nem olyan volt, amilyet a bíró fia szokott viselni. Keserű mosoly röppent át az arcán. Arra gondolt, hogy majd olyan ő is mint azok a derék kuruczok, akik őt megmentették. Ez a gondolat aztán ajtót nyi-

tott lelkébe a keserű emlékeknek. Sietett vissza a remetéhez. Előadta neki tervét, hogy most haza megy, megkeresi még a házuk helyét s aztán visszajő s a legközelebbi portyázásra már ő is kirándul.

A szent férfi erősen csóválta a fejét, nem bizott benne, hogy a lábbadozó kibírja a több órai gyalogutat, de az ifju nem lehetett eltéríteni szándékától. Megmondta neki, hogy erdei ösvényeken merre érhet oda a legrövidebb uton s kora hajnalban áldásával utnak eresztette.

A reggel hangos volt a madarak muzsikájától, az ut mentén ezernyi gyöngy csillogott a füveken, virágokon, de mindez nem birta felvidítani az ifju lelkét. Sötét gondok nyomása alatt haladt tova. A nap már jó fenn haladt az égen, amidőn eléjbukkant szülőfaluja, vagy csak a helye.

Füstös romok, az utca közepén rothadó holttestek, egyik-másikról még tán rémlett is neki, hogy kicsoda. Borzalomtól megriadva sietett tova. A házuk helyére ért. A ház eleje teljesen rombadólt, de a hátsó része épebben megmaradt. Izgatottan állt meg a rombadólt tornácson. Megállt az előtt az ajtó előtt, amelyiken át a belső szobába lehetett jutni. Az ajtót fel kellett feszítenie. Az ifju rossz sejtélemtől gyötörve belépett a szobába, körülnézett, szívébe irtóztos fájdalom markolt bele. Az asztal mellett a földön hevert a letört lilionszál, az ő kedves huga, mellette kinyitva imádságos könyve, körülötte elhamvadtt üszkők.

Az ifjunak megrogytak a lábai, térdre hullva nézte a szomorú látványt. Szíve a nagy fájdalomtól megkeményedett. Nem tudott sirni. A borzasztó kép hatása összeolvadt eddig való összes szenvedéseivel s agyongyötört kebléből még csak egy sóhaj sem tudott felszakadni. A bosszu gondolata töltötte el egész lelkét s csak nézett mereven a holttestre.

— Isten irgalmas volt szegényhez, — morgogta — megmentette a tűzhaláltól, mert ugylátszik, hogy már a sűrű füst és a hőség megölte.

Felette a napsugaras ég ragyogott, szeme önkéntelenül is felvetődött az ég felé, arra szállt el az ő galambleke s most onnan vigyáz le órá.

Azután fölkelte. Át akarta adni a kedves tetemét az anyaföldnek.

A holttest már oszlótélben volt, kivinni nem lehetett. Leoldotta kardját s elkezdte a szoba agyagját felásni. A munka nehezen ment . . . Mintha a kard is érezte volna, hogy nem ilyen szolgálatban kéne őt gazdájának felavatni. A gödör lassan nagyobodott, a nehéz munka alatt már csak a kedves halott járt az ifju eszében, felengedett szívének kérge és könnyeinek patakja összefolyt a verejtékével, amely a nehéz munkától homlokát kiverte.

A gödör, inkább csak sekélyes mélyedés elkészült. Az ifju felállt, körülnézett a szobában. Az egyik sarokban majdnem érintetlenül állt a nehéz

leveles láda. Emlékezett, hogy abban szokott lenni az a szép, nehéz asztalterítő, amelyet ünnepen szoktak felteríteni, hogy dus varrásaival ékitse az asztalt. A kulcs még benne volt a ládában, úgy a hogy ő hagyta. A zsarátnokok nem ártottak a ládának, mert ugyszólván egészen vassal volt kiverve. Elővette a terítőt, szépen gondosan belétakarta a holttestet és belefektette a gödörbe. Rákaparta a felásott földet azután az udvarról hordogatott be törmelék s abból egy kis sirdombot rakott rája. Két darab fát összekötött keresztbe s ezt fejtől letüzte a sirdombba. Forró imát küldött az égbe s a szent kötelességet elvégezve, leszámolt a multtal. Belényült még a levelesládába, egy-két régi okmányt — köztük a nemes levelet is — vett magához, ha netán valahol arra kerül a sor, hadd tudják, hogy ha földönfutó is, de nem holmi jött-ment.

Azután neki vágott az erdőnek. Megtisztult szívvel haladt tova, a mult gondolatai már nem bántották, a békés élet örömei, a kedves otthon képe mintha kitörlődött volna szívéből. Tiszta volt most már lelke, csak egy cél foglalta el egész gondolatvilágát, harcolni a hazáért, bosszút állni az ellenében. Eszébe jutott apja, aki valahol talán szintén az erdőn bujdosik, vagy már talán az égi madarak eledele lett belőle. Ki tudja, látják-e valaha egymást. Lassankint szegyelni is kezdte, hogy már eddig is nem ment oda, ahol az apját tudta. Szinte nekividult mikor arra gondolt, hogy most már nemsokára ő is lóra ülhet.

Meggyorsította lépteit, mert a nap már lealkonyodóban volt s a fáradság is kezdett rajta erőt venni. Mire az est leszállt, odaért a remete otthonához. Nem találta őt egyedül. A kised barlangszerű mélyedésben 3—4 férfi alak ült. Ferke megismerte köztük az előljárót és az ő megmentőt. Örömmel borult a nyakukba.

— No öcsém! Hát ha van kedved, im velünk jöhetsz. Pihend ki magad, ha megpitymallik felülünk s indulunk. Most eredj, térj nyugovóra, tudom tesznek, lelkednek elkel a pihenés.

Az ifju szomoruan nézett a vitézekre, érezte mire céloz a vezér. Elvonult a barlang belsejébe s egy ideig figyelte beszédjüket. Róla beszéltek, az ő szomorú sorsáról. Azután elfogta az álom s álmodott véres csatáról, a németekről, az ő megkínzójáról a német tisztról, amint kettéhasított fővel bukkott le előtte a lóról.

Alig hajnalodott, mikor már a férfiak felkeltek. Az ifju lovat kapott, szeredását az öreg remete megtömté amivel tudta. Jutott kenyér, aszalt gyümölcs, egy-két darab vadhus a vitézek tegnapi vacsorájából.

Az ifju szíve csordultig telt, mikor megköszönte az öreg jóságát s az áldását adva rá, kérte, hogy Isten óvja életét a harcokban. A vezér is megköszönte a gondos ápolást s azzal utnak eredt a kis csapat.

(Folyt. köv.)

MÜHLE VILMOS

cs. és kir. udvari szállító Temesváron

Mag-, növény-, rózsá-, fák- stb. nagytenyészet.

(Tenyésztterület: 62 hold = 73 hektár.)

Magvakkból és virághagymákból a legjobbat.

A legnemesebb gyümölcs-, dísz- és sorfákat.

A legszebb fenyőféléket és cserjéket.

Képletekkel bőven ellátott leiró katalogusok ingyen.

Postaszállitmányok magvakkal 5 kor. felül bérmentve.

Minden egyes szállitmányhoz „Mühle tanácsadója a kertmivvelésben”, a legjobb kertészeti kézikönyv ingyen mellékeltek.

Megtámadhatatlan
kötvény.

50% nyeresé-
részesedés.

„Dordrecht“

ÉLETBIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG

Engedélyezve az 1873. évi november 10-én 21. sz. a. kelt királyi
dekretummal.

Részvénytőke 4,000.000 korona.

Magyarországi fiók :

Budapest, V., Marokkói-utca 3.

Igazgató :

Robitsek Henrik Ferencz.

A „Dordrecht“ az egyedüli társaság,
mely törvényesen kötelezte magát,
hogy
magyarországi üzletének díjtartalékait
magyar értékekben helyezi el.

REFERENCZIÁK :

Magyar általános hitelbank,
Pesti magy. kereskedelmi bank
Budapesten.

Kedvező feltételek.

Jutányos díjak.